

Valse Salie

Valse salie

Kroniek van een
verscheurde jeugd

Roos Boum

Valse salie

Kroniek van een verscheurde jeugd

Dit boek is eerder verschenen onder de titel Wanneer vraagtekens uitroeptekens worden... bij Uitgeverij Boekenbent en verschenen onder de huidige titel bij uitgeverij SWP tot 2015

Schrijver: Roos Boum

Coverontwerp: Siebrenna de Kraaij

ISBN:

© Roos Boum Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16B Auteurswet 1912 j° het Besluit van 20 juni 1974, St.b. 351, zoals gewijzigd bij het besluit van 23 augustus 1985, St.b. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot de auteur te wenden.

*Sneeuwvlokje
Niet te bewaren
Herinnering blijft
Alle jaren*
Ter nagedachtenis aan mijn oma.

*Het gaat er niet om wat je hebt meegemaakt.
Het gaat erom hoe je daarmee omgaat.*
Onbekende auteur.

*The only thing you have to decide,
is what to do,
with the time given to you.*
J.R.R. Tolkien.

Woord vooraf

‘De personages en gebeurtenissen in dit boek zijn fictief. Iedere overeenkomst met bestaande personen en de werkelijkheid berust op puur toeval.’

Was het bovenstaande maar waar, dan had ik dit boek over wat een moeder haar kind kan aandoen niet hoeven schrijven. Alle personen in het boek bestaan of hebben bestaan. Uit privacyoverwegingen en omdat het boek niet als wraakactie is bedoeld, gebruik ik geen eigennamen. De personages zijn romanfiguren. Hun eigenschappen zijn gechargeerd. Ik probeer op die manier een compleet beeld van een Münchhausen by proxy-moeder te schetsen. Ook kan ik niet in het hoofd van een ander kijken, dus hun hier beschreven gedachten en gevoelens zijn ontsproten aan mijn eigen brein.

Helaas zijn alle belevenissen wel werkelijk gebeurd. Echter, hoe ik iets heb ervaren, kan in de beleving van iemand anders totaal verschillend zijn. En ondanks dat het een sterk autobiografische roman is, zijn niet alle gebeurtenissen mij zelf overkomen. In de afgelopen jaren heb ik lotgenoten ontmoet. Hun ervaringen heb ik verweven met die van mij. Het is overigens opvallend hoeveel overeenkomsten er zitten in de karakters van onze moeders en veel dingen hebben mijn lotgenoten hetzelfde ervaren.

Bij het syndroom van Münchhausen by proxy (Mbp) denkt u misschien aan moeders die hun kinderen verwonden om zodoende aandacht te trekken van medisch personeel. Alhoewel dat helaas zeker te vaak voorkomt, zult u in dit boek dergelijke excessen nauwelijks vinden. Ik zou volgens mijn moeder ‘slechts’ jong overlijden. Ik leg meer de nadruk op de minder zichtbare kant van Mbp. Hoe het is te moeten leven met een moeder die je altijd vernedert, manipuleert en je leven voor jou leidt.

Toch kan de informatie in dit boek voor een aantal lezers schokkend zijn. Al vind ik zelf dat ik maar een fractie heb meegemaakt van wat sommige lotgenoten hebben moeten doorstaan.

Ik heb voor de hoofdstukken plantennamen gekozen omdat de namen en eigenschappen van planten zo mooi aansluiten bij karakters van mensen. De titels zijn woordspelingen of metaforen voor de personages. De trivia in de beschrijving van de planten zijn verwijzingen naar eigenschappen van de personen of gebeurtenissen in de betreffende hoofdstukken.

Het boek schreef ik in eerste instantie om antwoorden te vinden op de vele vragen die ik had over wat mij in mijn jeugd is overkomen. Vooral zocht ik naar het 'waarom'. Op de tweede plaats wil ik met dit boek lotgenoten een hart onder de riem steken. Ik hoop hen met mijn ervaringen te kunnen helpen bij hun verwerkingsproces. Ten derde wil ik met mijn boek een grotere bekendheid geven aan Mbp, opdat het in de toekomst eerder herkend kan worden. Hierdoor hoop ik dat anderen bespaard blijft, wat lotgenoten en ik hebben moeten meemaken.

Laat niemand die zich in mijn verhaal herkent zich verwijten maken in de zin van: 'Waarom heb ik het niet gezien? Waarom heb ik niet ingegrepen?'

Jullie zijn net als ik misleid...

Roos Boum

De kiem

1 Sneeuwkllokje

Galanthus nivalis

Het sneeuwkllokje is een klein sterk plantje dat zich een weg omhoog baant door sneeuw.

Het is de bloem van de hoop en staat symbool voor: opnieuw ontwaken na een treurige lange winter.

Ik sta op de rugleuning van de bank. Buiten sneeuwt het. Mijn hoofdje druk ik tegen het koude raam. Mijn neus wordt gek plat. Als ik uitadem komen er twee vlekken op het raam. Als ik mijn adem inhoud gaan ze weer weg.

Ik mag niet aan de ruiten komen van mama. Ze zegt dan: 'Rosalinde niet doen, je maakt mijn ramen vies.' Ik mag ook niet op de bank klimmen. Maar zo kan ik nét over de rand van het balkon, in de kleuterklas kijken. Vrolijke kleurtjes op de ramen. Ze hebben kerstkllokken uitgeprikt. Die hebben ze gisteren gemaakt. Ik niet en ook van Sinterklaas heb ik alles gemist. Ik was er toen niet. Hier in onze kamer staat al een kerstboom. Met mooie ballen. Papa had vanochtend gezegd: 'Nog tien nachtjes slapen, dan is het kerst.' Kindertjes rennen door de klas. Zwaaiende handjes en daar: de juf! Ze zwaait. Ik steek mijn arm op. Ik zwaai niet. Ik druk mijn handje tegen het glas. Het optillen van mijn arm doet zeer. Het klimmen op de leuning deed ook pijn. Toen trok het verband om mijn buik. Mijn beentje gloeit.

Nu komen er weer traantjes. Niet alleen van de pijn. Ik huil zachtjes, want mama mag het niet horen. Dan wordt ze boos. Ik voel me zo alleen, ik wil graag weer naar school. De juf is veel liever dan mama. Ik wil niet thuis bij mama zijn.

Allemaal háár schuld. Ik viel niet. Ze duwde me! Het was heel erg geweest. Ik weet niet waarom ze het deed. Ze was iets aan het zeggen over de dokter. Ik had het bij hem niet goed gedaan. Andere kindertjes deden het wel goed had mama gezegd. Ik wist niet wat ik fout deed. Ze zei dat ik moest aanwijzen waar ik pijn had. Papa zei dat ik nooit mocht jokken. Hoe moest dit nou samen? Ze was steeds bozer gaan praten. Daarna lig ik drijfnat op papa's en mama's bed. Ik heb veel pijn. Er is geschreeuw. De buurvrouw, die ik altijd tante noem, heeft ruzie

met mijn moeder. Ik hoor hun stemmen: '... amblans... ziekenhuis... dokter...' Mijn mama zegt iedere keer: 'Nee, niet expres!', tegen tante. Mama huilt. Ineens is mijn oom er. Wat doet die nou hier? Toen: de dokter. Hij geeft me een spuit. Dat doet ook zeer. Hij zegt ook iets over een 'amblans'. Ruzie en boze stemmen, maar die worden minder hard.

Als ik weer wakker word is mijn papa er. Mijn lieve papa. Gelukkig, nu komt alles goed. Hij is bang net als ik. Ik zie het in zijn ogen. 'Hallo meisje, ben je wakker?' Papa zit met Poes op bed. Hé, ik lig in hún bed. Ik zie een hele grote bult. Ik kijk onder de dekens. Wat raar. Het voetenbankje van de buurvrouw staat over mijn buik. De dekens en de spreij gaan er over heen. De mooie witte spreij van papa en mama heeft gangetjes. Het zijn net straatjes, die je met je vinger kunt volgen naar de grote rode bloem in het midden. Ik mag dat nooit doen van mama want dan wordt het vies. En nu lig ik zomaar onder die spreij. Mijn buik en dijbeen zitten in het verband. Mijn papa ziet me kijken en zegt: 'Mama, heeft je lekker in ons bed gelegd. Je bent tegen de kachel gevallen, weet je nog?' 'Ik ben niet gevallen.' 'Jawel, je bent tegen de kachel gevallen en je hebt je heel erg gebrand', zegt papa weer. 'Ik viel niet! Mama duwde me d'r tegenaan!' Papa kijkt me raar aan. Dan begint hij hard te lachen en zegt: 'Roosje, wat denk je nu? Dat mama dat expres heeft gedaan? Het was een ongelukje, rare meid. De handdoek die mama in haar hand had schoot los.' 'Niet waar, ze duwde me ertegenaan. Ik weet best dat ik nooit dichtbij de kachel mag komen, want die is heet.' 'Ga jij nu maar lekker slapen. Poes mag voor deze keer even op bed blijven. Het was een ongelukje gekkie, mama zou jou toch nooit tegen een kachel duwen?' 'Wel waar', zeg ik. Papa's gezicht lacht ineens niet meer. Streng zegt hij: 'Waarom zou mama zoiets nou willen doen? Papa wil niet boos op jou worden omdat je erg ziek bent, maar dit mag je nooit meer zeggen. Mama houdt heel veel van jou en mama's doen zoiets niet.'

De wortels

2 Duivelsnaaigaren

Cuscuta Epithymum

Deze bladloze parasiet is beter bekend als klein warkruid. Hij omwint met een kluwen stengels andere planten en dringt met zuigwortels in zijn gastheer.

‘Mijn god, wat is er met jou?’

Ik moet spierwit zijn geweest.

In een paar grote stappen was Art bij me. Hij nam me in zijn armen. Ik zag de geschrokken uitdrukking op zijn gezicht en ineens begon ik te huilen. Tranen van opluchting omdat hij er was, omdat het gelukt was en tranen van pijn. Tranen omdat ik me schuldig voelde en omdat ik stiekem hoopte dat er van binnen wat beschadigd was.

Ik had gewoon willen zeggen dat ik gevallen was. Voor ik er erg in had gooide ik de waarheid eruit: ‘Ik... ik... heb een miskraam... gehad’, snotterde ik.

Mijn man was volkomen overdonderd en wist niet wat hij moest zeggen. Wat eruit kwam was dan ook nogal onsamenhangend: ‘Maar Diana... Was je... Was je dan zwanger? Wat... wat geweldig, ik bedoel wat erg, maar je hebt me niets verteld. Een miskraam? O, schat hoe kan dat nou? Hoeveel maanden was je zwanger?’

‘Twee.’

‘En... en hoe, eh waar...’

‘Op het toilet, het was heel erg.’

‘Heb je de dokter al gebeld?’

‘Nee, nee dat wil ik niet, het komt wel goed. Het gaat al een stuk beter.’

Hij was ontzettend bezorgd en wilde per se de dokter halen. Ik bleef volhouden dat ik het niet wilde. Stel dat die de waarheid zou ontdekken.

‘Zal ik moe, of eh, of je zus dan bellen?’

‘Echt, rust is nu het beste voor me. Ik zou wel graag wat aspirine willen hebben als ‘t mag.’

Het was goed dat hij er was. Het was allemaal zo vreselijk geweest op het toilet. Ik kreeg ontzettende kramp in mijn buik. Mijn rug en bovenbenen deden verschrikkelijk zeer en mijn onderbuik was rood van het stompen. Het zou vast een enorme blauwe plek worden. Ik kreeg het gevoel leeg te lopen. Er was zoveel bloed in de wc. Het was

afschuwelijk. Ik zou nooit weten of de miskraam door het drankje of door het stompen was veroorzaakt. Deed er ook niet toe. Het was gelukt. Toch was ik minder opgelucht dan ik had verwacht te zijn... Ik moest even weggedommeld zijn, toen ik geluiden hoorde. Stemmen? Geschrokken herkende ik de stem van de buurvrouw. Ik vloekte in mezelf. Had hij de buurvrouw erbij gehaald? Wat een sukkel! Straks kwam het nog uit wat ik had gedaan en wat dan? Ze voerden hun gesprek op gedempte toon. De buurvrouw kwam binnen. Ze was een gezellig moeke, trotse oma van vier kleinkinderen. Lief en altijd zorgzaam.

‘Kind, kind, wat heb je nu toch gedaan?’, vroeg ze.

Ze wist het. Ze vroeg niet wat er gebeurd was, maar wat ik gedáán had. De manier waarop ze naar mij keek beviel mij allerminst. Alsof ze dwars door me heen en in het diepst van mijn ziel kon kijken.

‘Wil je er echt geen dokter bij hebben?’, vroeg ook zij.

Ik schudde ontkennend. De blik van verstandhouding die we wisselden zei genoeg.

Het ontging Art. Hij vroeg haar wat hij moest doen.

De buurvrouw stelde hem gerust: ‘Stop d’r maar lekker in bed en meldt haar morgen ziek. Wanneer je me nodig hebt, ben ik thuis hoor jongen.’

Het medelijden in haar ogen, waarmee ze mijn bezorgde jonge echtgenoot aankeek, irriteerde me. Ze stak hoofdschuddend het halletje over naar haar voordeur.

Toen ze weg was hielp Art mij in bed. ‘Zou je morgen niet bij de dokter langsgaan en laten kijken of alles goed met je is? Ik bedoel met het oog op de toekomst en zo?’

‘Ik kijk het wel even aan schat’, zei ik.

Hij troostte me: ‘Het is vreselijk wat er gebeurd is, maar ik ben blij dát je zwanger was. Lief dat je het als verrassing voor me wilde bewaren. We kunnen het gewoon weer proberen, toch?’

Ik knikte, maar had mijn eigen gedachten.

Het was begonnen toen we stopten met babysitten. Ik overdacht alles nog eens.

‘Ik ben dat oppassen meer dan zat,’ had ik gezegd, ‘dat gedoe met die kinderen. Laten we ermee stoppen.’

‘Ik dacht dat je het geld niet wilde missen? En we kunnen onze vrienden toch niet in de steek laten?’, had Art gevraagd.

‘Zij willen kinderen, dan zorgen ze er zelf maar voor.’ Ik had sterk het idee dat Art hoopte dat het oppassen moedergevoelens bij mij zou oproepen.

‘Hoe moet ik dat nou tegen ze zeggen? We hebben er feitelijk geen goed excuus voor.’ Ineens had hij geroepen: ‘Wacht eens! We stoppen met die kapotjes en ik ga ook een jong fokken! Dat is de ultieme smoes om niet langer te hoeven oppassen. Wanneer we zelf een kind hebben, kunnen we niet meer van huis.’

Ik had het nooit hardop uitgesproken, maar zijn kinderwens stond haaks op de mijne. De pil durfde ik daarom niet te halen, bang dat mijn man hieruit terecht zou concluderen dat ik geen kinderen wilde. Ik schaamde me voor deze slechte gedachten en plande daarom onze vrijspartijen zo dat er geen risico bestond. Dus had ik goed opgelet. Daarvan was ik overtuigd. Toch was ik weer niet ongesteld geworden. Zwanger? Nee, dat kon in geen geval. Het mocht niet. Ik was pas drieëntwintig. Mijn anders zo strakke lichaam met zo’n afzichtelijke dikke buik? Zeer zeker niet. Bovendien had ik nog een hele mooie carrière voor me. In plaats van deze vreselijke flat wachtte er ergens buiten, in een goede buurt ‘mijn paleisje met tuin’ op mij. Er mocht geen kind komen.

Een paar dagen later had ik voor een voldongen feit gestaan. Ik wist zeker dat ik zwanger was en dat het weg moest. Wat nu? Naar de huisarts, naar Zus of mijn moeder? Nee. Nee dat kon niet. De schande! Waar moest ik dan heen, wie kon mij helpen? Mijn hersenen draaiden op volle toeren. De Zeug! Die vrouw uit de hoerenbuurt, mijn vroegere onderbuurvrouw. Die wist het wel. Haar naam dankte ze aan het feit dat ze het ene na het andere kind kreeg. Toch had ze andere vrouwen geholpen zwangerschappen te voorkomen of af te breken. Ik had eens opgevangen dat ze een drankje maakte wanneer het weer raak was. Zou ze er nog wonen? Ik zou stiekem voor één keer terugkeren naar die vreselijke buurt waar ik mijn nare jeugd had doorgebracht.

3 Gewone engelwortel

Angelica sylvestris

Het is een winterharde plant met diep gegroefde steel. Vroeger meende men dat hij vergif kon neutraliseren en zo het leven kon verlengen.

‘Je hebt misschien een griepje’, opperde mijn man terwijl hij een kopje thee bracht.

Ik haalde mijn schouders op. Nu al twee dagen achter elkaar was ik erg misselijk.

Hij sprak verheugd uit waar ik bang voor was: ‘Zou je weer zwanger zijn?’

Opnieuw haalde ik mijn schouders op.

‘Dat zou toch geweldig zijn hè Diaan? Een kindje van onszelf?’ Art werd steeds enthousiaster.

Het had me verbaasd, dat ik na mijn miskraam nog zwanger kon raken. Ik had zó gehoopt dat ik genoeg beschadigd had. Maar er was kennelijk geen ontkomen aan. Ik was helemaal niet blij, maar ik durfde dit niet te zeggen. Ik kon het niet uitstaan dat ik niet in staat was geweest deze tweede zwangerschap te voorkomen of ongedaan te maken.

Een half jaar later stond ik naar mijn spiegelbeeld te kijken. Art kwam de slaapkamer in.

‘Moet je nou eens naar mijn borsten kijken’, zei ik. ‘Ik lijkt wel een koe. Dat een vrouw met zo’n onelegante pens moet zeulen, vreselijk. Ik walg van mijn lichaam.’

Hij kwam achter me staan en sloeg zijn armen om me heen: ‘Ik vind je prachtig. Wat is er nou mooier dan ons kindje dat daar in jou groeit?’

‘Ik erger me wezenloos aan die logheid van mijn lijf. Ik kan niets meer doen. Ik zie er niet uit in die vreselijke oncharmantie positiekleding en ik voel me doodziek.’

‘Het komt allemaal goed schatje’, stelde mijn man me gerust.

‘Nou ik maak me anders behoorlijk zorgen over de toekomst’, zei ik.

‘Een kind is duur. Wanneer ik mijn baan moet opzeggen kunnen we nooit genoeg blijven sparen om te verhuizen. Ik wil weg van deze rotflat.’

De woning deed me te veel aan de naargeestige flat denken waarin ik was opgegroeid. Gelukkig had ik hier wel een echte badkamer. In mijn ouderlijk huis moest ik me in de keuken wassen. Ik had daar zo'n verschrikkelijke hekel aan. De hele dag hingen de gebruikte handdoeken te drogen boven de ingrediënten voor het avondeten. Om al helemaal niet te spreken over het feit dat je je moest wassen boven het aanrecht waar de stank van koolwater nog uit kwam.

Art onderbrak mijn gepeins: 'We hebben het hier uitgebreid over gehad, ik verdien genoeg om een gezin te onderhouden en dat rijtjeshuis komt er heus wel.'

'Er zijn vrouwen die blijven werken als ze kinderen krijgen', sputterde ik tegen.

'Nee, een moeder hoort bij haar kind te zijn. Daarmee is de kous af.'

De toekomst was niet het enige waar ik over piekerde. Diep in mijn hart was ik bang dat de baby alle aandacht zou krijgen. Dat de mensen niet langer geïnteresseerd zouden zijn in mij, en ik de complimenten over mijn moderne meubels moest missen. Ik zag er zo tegenop. Eind november zou het al komen.

'Ik ben doodsbenauwd voor de bevalling, voor de pijn. Vreselijk lijkt het me', zei ik tegen mijn moeder.

'Stel je niet zo aan, ontelbare vrouwen zijn je voorgegaan.'

Zus en mijn vriendinnen waren wél lief. Hun goed bedoelde bemoedigende woorden, konden mij evengoed niet geruststellen. Het enige wat mij goed deed waren de complimentjes die ik kreeg over het babykamertje. Wit en zachtgeel had Art het geschilderd. Van onze ouders hadden we een wieg en een commode gekregen, tweedehands kleertjes van Zus en mijn vriendinnen. Zelf kocht ik wat dure hemdjes en een schitterende kinderwagen. Als het dan toch moest, zou ik mooie spullen hebben om goed mee voor de dag te komen. Het zag er allemaal keurig uit.

De winter zette vroeg in en zou berucht worden om zijn enorme sneeuwval. Omdat de trams niet konden rijden, moest ik vlak voor de uitgerekende datum te voet door een dikke laag sneeuw naar het Gasthuis. Art kon niet mee vanwege de drukte op zijn werk.

De zusters waren vriendelijk. Ze droegen mijn koffertje en begeleidden mij naar de zaal. Ik vertelde dat ik vreselijk tegen de bevalling op zag. Ze waren vol begrip en hielpen mij op het bed. Er lagen nog vier andere vrouwen in de kamer. Twee waren zo te zien al

bevallen. Gelukkig lagen er geen baby's op de zaal. Daar was een aparte kamer voor. Dat scheelde een hoop geblèr.

Ik had geen energie meer en de zusters pakten mijn koffer uit. Ze waren vol lof over de babykleertjes. Een arts kwam langs en achter de gesloten gordijnen controleerde hij me. Hij was net als de zusters heel aardig, hij beantwoordde uitgebreid de vragen die mij dwars zaten en stelde me gerust: 'Alles is goed, u hoeft zich geen zorgen te maken mevrouw.'

Na zijn vertrek brachten de zusters me een goede maaltijd. Twee dagen lang werd ik verwend en had ik lange gesprekken met de verpleegsters. Ze legden naar aanleiding van mijn vragen de standaardprocedure keer op keer uit en wat ik tijdens de weeën en de komende bevalling kon verwachten. Ze waren zorgzaam en vriendelijk, maar konden mijn angst niet wegnemen.

Aan het eind van die tweede dag kwamen de weeën. Ze waren erger dan ik me ooit had kunnen voorstellen. Ik had de hele tijd gelijk gehad, het was wél vreselijk. En iedere keer kwam weer die golf van pijn.

Waarom kwam dat rotkind er niet gewoon uit, dan was het voorbij. De zusters zeiden dat deze pijn zo hoorde. Ik kon me niet indenken dat dit normaal was. Hoe konden miljarden vrouwen die kinderen gekregen hadden dit fijn vinden?

Na het breken van de vliezen laat in de avond, reden ze me van de zaal weg. Waren de weeën al het ergste geweest wat ik me had kunnen voorstellen, de bevalling was een regelrechte hel. Het duurde uren.

Uren die wel jaren leken. Onafgebroken pijn en woede putten me uit.

Kwam er dan nooit een einde aan? Ik vloekte voortdurend, net als mijn vader, ware aard verloochent zich kennelijk niet. Ik schreeuwde: 'Is dit normaal? Dit kan toch niet goed zijn?'

De zusters verzekerden me dat zodra het kind er was, alle pijn weg zou zijn. Nu moest ik me ontspannen. Ontspannen? Hoe kon ik me met zoveel pijn nou ontspannen?

'Ik word opengereten! Ik ga dood!', gilte ik.

'U gaat niet dood mevrouw, nog even flink zijn.'

Het voelde alsof ik in tweeën gedeeld werd toen het kind kwam en ik kreeg gelijk, de pijn was niet direct weg.

'U hebt een prachtig, volmaakt dochttertje', zei de arts. 'Hoe gaat u het noemen?'

Ik reageerde er niet op. Ik was moe, zo moe. De zusters waren erg lief. Ze wasten me en prezen me met mijn volbrachte prestatie. Ze

brachten me wat te drinken. Een van hen pakte mijn hand en keek me aan. In haar ogen zag ik dat ze mijn pijn begreep. Het was zo goed mensen om me heen te hebben die me waardeerden om wie ik was. Een poosje later kwam een zuster het gewassen meisje bij me brengen. Terwijl ze liep wiegde ze het in haar armen en prevelde zachtjes zoete woordjes tegen het kind.

‘Hier is uw dochttertje’, zei ze opgewekt, terwijl ze het kind aan mij wilde geven. ‘Het is een prachtig meisje. We hebben uw man gebeld en hij komt eraan.’

Ik wendde mijn hoofd af en draaide me op mijn zij met mijn rug naar haar toe.

‘Wilt u haar niet vasthouden?’, vroeg de zuster verbaasd.

Ik schudde van nee. Ik haatte dat kind. Ik haatte het uit de grond van mijn hart, uit het diepst van mijn ziel. Ze zou me alles afnemen wat ik zo moeizaam had opgebouwd.

‘Mevrouw, het kindje heeft u nodig, ze wil vast wel drinken’, zei ze terwijl ze om het bed heenliep om het meisje bij me te leggen.

Borstvoeding! Ik moest er niet aan denken. Ik zag de grote witte memmen van De Zeug voor me en hoorde weer haar kinderen roepen wanneer ze honger hadden: ‘Mama tiet.’

De zuster wilde het kind in mijn armen leggen, maar ik kon het niet aan: ‘Nee, ik wil het niet. IK DOE ‘T WAT!’, krijste ik. Ik kon er echt niets aan doen. Ik werd hysterisch bij het idee van een kind aan mijn borsten.

De arme zuster staakte geschrokken haar beweging. Ze keek me met een van afschuw vervulde blik aan en rende met het kind tegen zich aangedrukt de kamer af.

Ik gilde haar achterna: ‘Ik haat het! IK HAAT HET!’

4 Melkdistel

Sonchus oleraceus

Sonchos is een oude naam voor weke, stekelige planten. De plant heeft een bitter melksap en is ideaal voer voor zogende zeugen.

‘Doe niet zo mal, het wordt nu toch werkelijk tijd dat je uit je nest komt en zelf d’r luiers verschoont.’ Mijn moeder was ongeduldig. ‘Ik blijf ook niet eeuwig. Heb wel wat beters te doen.’

Tot nu toe had ik alle handelingen die het kind betroffen uitgesteld. Voor de vorm had ik het even vastgehouden. De moederliefde waarvan men zei dat die vanzelf zou komen, kwam bij mij niet. Er was een vroedvrouw geweest. Mijn moeder en de buurvrouw kwamen iedere dag. Ik zou dankbaar moeten zijn voor hun hulp. Ik voelde alleen onverschilligheid.

Art vroeg meteen na het vertrek van de vroedvrouw twee extra dagen vrij. Hij werd nu ineens een belachelijk verliefde papa en nam zo veel mogelijk taken op zich. Hij was het kind met de fles gaan voeden omdat ik geen borstvoeding wilde geven. Ik had teveel verhalen over pijnlijke tepelkloven gehoord. Bovendien had ik het voorgevoel dat ik het kind iets zou aandoen wanneer ze aan mijn boezem kwam.

‘Wilt u het kind echt geen borstvoeding geven?’, had de vroedvrouw gevraagd.

‘Nee zeg, ik heb geen zin in geluk aan mijn borsten.’

‘Dan zult u uw melk moeten afkolven zodat u het in een flesje kunt geven.’

De vroedvrouw wilde de daad bij het woord voegen en begon de dekens weg te slaan. Het idee dat zij nu in mijn borsten zou gaan knijpen om er melk uit te krijgen was onverdraaglijk voor me. Ik stuurde haar weg en probeerde onhandig mijn melk in een kommetje te laten lopen. Melk! Uit mijn borsten! Walgelijk, zo dierlijk, zo banaal! Ik voelde me net een melkkoe. Misschien was dit nog wel erger dan borstvoeding. Ik besloot noch het een, noch het ander te doen. De baby moest maar kunstvoeding krijgen. De vroedvrouw knoopte een katoenen hesje heel strak om mijn borsten om de melkproductie te laten stoppen. De stuwing was echter zo hevig dat ik na een tijdje met twee watermeloenen onder mijn nachtopon zat.

Alle familie en vrienden waren op visite geweest. Iedereen sprak op gedempte toon. Maar ik verstond de verbaasde vragen aan mijn man heus wel en ving de tersluikse blikken op. Ik hoorde de kirrende geluidjes die men tegen de baby maakte en zag Art als trotse vader. Ik vond de aandacht die het kind kreeg niet terecht. Wie was er nou door een hel gegaan om dat kind te baren? Wie was er bijna doodgegaan bij de bevalling? Steeds minder kwam men in de slaapkamer waar ik rustte. Ze ontweken me. Voor mij was er een ander soort aandacht. Alsof ze bij me op rouwbezoek waren. Was dat maar waar, dan was het kind dood.

Nu was de vroedvrouw inmiddels een week weg. Ook Art was weer aan het werk gegaan. De dokter was zojuist geweest. Hij was erg vriendelijk en tegelijkertijd ook bezorgd.

‘U moest nu echt eens opstaan’, vond hij. ‘Het is niet goed dat u zo lang op bed blijft liggen. Ik schrijf u pillen voor die u op de been helpen. Daarna moet u zichzelf eens fijn verwennen met wat lekkers of door wat moois te kopen.’

Ik vond hem zeer kundig en was blij met zijn aandacht. Eindelijk weer eens iemand die me begreep.

En nu zeurde mijn moeder dat ik een luier moest verschonen. Eerst maar eens doen wat de dokter had gezegd. Ik zou mezelf eens lekker gaan verwennen. Dat had ik wel verdiend. ‘Het is goed ma, ik zal zo opstaan en de luier verschonen.’

‘Mooi zo, dan zal ik een pot thee zetten.’

‘Hoeft niet hoor, ik heb liever dat je naar huis gaat, ik wil graag alleen zijn.’

Ze keek mij bevreemd aan: ‘Je moet haar direct verschonen hoor Diana, als ik het zo ruik, heeft ze een volle luier.’

‘Doe ik. Ga nu maar, het lukt wel. Bedankt voor je goede zorgen en doe pa de groeten.’

Ma stond op punt te vertrekken, toen ze verstijfde in haar beweging en abrupt stopte met het aantrekken van haar mantel. Er leek haar iets te binnen te schieten: ‘Je doet haar niets aan hoor!’, zei ze. ‘Ik weet hoe jonge moeders kunnen zijn.’

Dacht ze aan een gebeurtenis van vroeger? Aan zichzelf misschien?

‘Nee natuurlijk niet ma.’ Nadat ze de voordeur achter zich had dichtgetrokken, klonken haar woorden nog na in mijn oren. Ik moet eerlijk bekennen dat ik mezelf al diverse keren betrap had op het uitdenken van hele scenario’s die ik zou kunnen uitvoeren om me van

het kind te ontdoen. De makkelijkste methode zou verstikken met een kussen zijn. Dan zou het lijken op wiegendood, maar ik wist niet of ik daar het lef voor zou hebben.

Ik trok de dekens wat hoger op, zette Poes van het bed af en pakte een modeblad waarin ik geconcentreerd begon te lezen. In het zachtgele kamertje begon de baby te huilen. Ik stond niet op. Een kind moet je niet belonen in zijn gehuil door er meteen naartoe te rennen.

5 Moederkruid

Chrysanthemum parthenium syn. Tanacetum parthenium

Vroeger dacht men dat de plant met zijn nare geur ziektes verjoeg. De oude Grieken gaven het aan maagden met hormonale problemen.

‘Hé! Je bent op! Voel je je weer beter?’, vroeg Art verheugd toen hij thuiskwam.

‘Stukken beter.’

‘Ben je al...’, begon hij aarzelend.

‘... bij de baby geweest?’, vulde ik aan. ‘Ja, ik heb het zelf verschoond.’

Ik vertelde er maar niet bij dat ik het net pas had gedaan. Na het vertrek van mijn moeder had ik het blèrende kind nog uren met een poepluier laten liggen. Ik kon me er niet toe aanzetten. Stelde het telkens uit. Het stonk zo.

‘Prachtig’, zei mijn man. ‘Geweldig, ik ben zo blij! Nu je deze stap hebt gezet, zul je zien dat het allemaal wel meevalt. Hij trok me dicht tegen zich aan. ‘Nu kun je vast genieten van ons dochttertje. Ik moet er zeker een voorgevoel van hebben gehad dat het beter met je ging. Kijk eens wat ik voor je heb.’

Een vorige verrassing had verkeerd uitgepakt en stond nog in mijn geheugen gegrift. Ik had toen met mijn ogen dicht zijn cadeautje moeten aanpakken. Art had wat in mijn handen gelegd en ik had iets warmes en zachts gevoeld. Bont! Ik had zo gehoopt dat hij een stola gekocht had. Op het moment dat ik mijn ogen had geopend, had ik het cadeautje met een schreeuw uit mijn handen laten vallen. Het had

bewogen! Geschrokken, had ik nog net een jong katje zien wegvlugten onder de bank. Wat een anticlimax was dat geweest! En dus sloot ik nu mijn ogen maar niet toen hij me een pakje gaf. Gelukkig, de vorm van het doosje kon alleen op een ring duiden! Mijn vingers trilden ineens en met moeite opende ik het dekseltje. Een ring met een briljant!

‘Hij is... hij is schitterend’, stotterde ik.

‘Ja, letterlijk’, zei hij. En we moesten allebei lachen. Mijn man was dolgelukkig. Nu zou het goed komen. Zijn vrouwtje lachte weer! Hij kon er niet tegen mij verdrietig te zien.

De volgende dag liet ik de ring aan mijn vriendin zien. Ze pakte het prachtige sieraad aan.

‘Het is een groeibriljant’, vertelde ik haar. ‘Heeft Art voor me gekocht omdat ik zo’n ontzettend zware bevalling heb gehad.’

‘Ach, wanneer je zo’n hulpeloos wurmpje in je armen houdt, vergeet je de pijn toch meteen? Dat maakt toch alles weer goed?’, zei mijn vriendin.

Ze begreep me niet. Ze snapte niet dat het zien van het kind helemaal niet ‘alles weer goed maakte’.

‘Mijn zoontje wilde ook niet komen’, ging ze verder. ‘Hij zat lekker warm daarbinnen. Ze hebben hem met een vacuümpomp moeten halen! Het was vreselijk. Ik had echt een hele zware bevalling. Jij hebt een makkie gehad en een mooi kindje hoor! Mijn jochies koppie rekte zo lelijk uit door die pomp. Ze zeiden dat het na een poosje wel weg zou trekken. Toch zie je het nog wel, vind ik. Wees maar blij dat ze zulke dingen bij jouw kind niet hoefden te doen.’ Ze liet mijn ring door haar vingers spelen en had er totaal geen aandacht voor.

Ik knikte plichtmatig. Ik snapte niet hoe ze zo enthousiast kon zijn. Dacht ze nou werkelijk dat ik de pijn vergeten was? Hoe kon haar bevalling nu erger zijn geweest dan de mijne? Dat was gewoon niet mogelijk. Op de achtergrond hoorde ik haar praten over luiers wassen en babyzalfjes. Ik wist werkelijk niet of ik dit zou uithouden.

‘Hoe komen jullie eigenlijk aan haar naam?’, vroeg ze. ‘Rosalinde is erg chique. Je hebt haar niet vernoemd hè?’

‘Nee zeg, ik moet er niet aan denken het te vernoemen. Al onze ouders hebben van die gewone volkse namen. Dit vonden we een mooie naam.’ Ik zei er niet bij dat ik bewust een naam had gezocht die je niet gemakkelijk kon verkleinen of afkorten. Een verkleining van een naam

maakt een kind schattig. Zodoende zou het de aandacht trekken.

Aandacht die mij behoorde toe te komen.

‘Ach, nu zou ik toch bijna vergeten wat ik voor je mee heb gebracht’, riep mijn vriendin uit terwijl ze me de ring teruggaf en onmiddellijk in haar tas dook.

Ik maakte het pak open. Het was een beige met rood fotoalbum. Op de voorkant stonden twee tekeningen van baby’s. Ik moest wat zeggen:

‘Eh, dank je wel, dat is erg lief van je.’

‘Sla het eens open!’, drong ze aan.

Het was geen leeg fotoalbum zoals ik verwacht had. Op de eerste bladzijde stonden dingen als: Ik heet ... Ik ben op ... geboren. Ik woog bij mijn geboorte ... pond. Dit is mijn geboortekaartje. Een leeg omkaderd vakje gaf aan waar je het kaartje moest plakken. Op de daaropvolgende bladzijden stonden soortgelijke dingen, zelfs een haarlokje en een tandje moesten worden ingeplakt. Wat een onzin, meer iets voor een handwerkclubje. Wat moest ik dáár nou mee, dit was echt niets voor mij.

‘Goh, eh, ja mooi.’

‘Het is echt leuk om te doen hoor’, zei mijn vriendin die mijn aarzeling opmerkte. ‘Ik hou het wekelijks bij. Het is zo goed om foto’s te maken, ze worden immers veel te snel groot. Zo weet je later nog precies hoe je dochttertje was.’

Ik kon me niet voorstellen dat ik zin zou hebben zoiets bij te houden. Waarom andere vrouwen zulke dingen wel fijn vonden, snapte ik niet. Ik wilde er niemand over in vertrouwen nemen. Ze zouden me toch niet begrijpen.

‘Wat grappig’, zei mijn man die avond. ‘Ik wist niet dat dit bestond.

Leuk om al die veranderingen op te schrijven. Je vergeet inderdaad zo snel. Kunnen we de foto’s zodra ze afgedrukt zijn er ook in plakken.’

Ik hoefde niet zo nodig op de foto met het kind. Maar ik vond het prima dat Art zo enthousiast was. Scheelde mij een hoop gedoe.

‘Ik ga ons dochttertje tekenen, ze slaapt zo lief’, zei hij die avond.

Tekenen en schilderen waren zijn lust en zijn leven. Kunstenaar worden was altijd zijn ideaal geweest. Dat dit geen geld in het laatje brengt, snapte hij ook wel.

Binnen een half uur zette Art een houtskoolschets op papier.

Het resultaat was bijzonder goed. De baby lag op haar rug, het hoofdje naar rechts gedraaid. De beide armpjes omhoog op het kussentje, de

vuistjes onverzettelijk gebald. De hele tijd sliep het kind vast en bewoog niet, alsof ze wist dat ze moest poseren voor de trotse vader. Hij plaatste de tekening op een schildersezel naast de wieg. In zijn nopjes maakte hij een foto van de tekening én het dromende origineel.

6 Narcis

Narcissus pseudonarcissus

In de Griekse mythologie was Narcissus een té egocentrische jongen. Een wraakgodin liet hem als straf voor altijd verliefd zijn op z'n eigen spiegelbeeld. De narcisbol is giftig.

Een paar maanden ging voorbij. Ik voelde me nutteloos zonder mijn baan en werd door niemand meer gewaardeerd. Onder protest legde ik me er maar bij neer. Mijn leven kreeg een nieuwe regelmaat. Ik maakte van de nood een deugd en naaide prachtige mantelpakjes naar de laatste mode. Mijn slanke figuurtje was terug en ik kocht zo'n strakke jeans die iedereen droeg. Ik zag er weer oogverblindend uit. Ik hoefde van Art 's nachts het bed niet uit. Hij nam de nachtvoeding op zich omdat ik overdag druk zat was met het kind. Het stoorde hem nauwelijks in zijn slaapritme. Hij hoorde haar niet huilen, werd pas wakker als de wekker hem vertelde dat het flesjestijd was, viel daarna weer als een blok in slaap en stond 's morgens fit weer op. Hij gaf haar het ochtendflesje en een schone luier en vertrok vroeg naar zijn werk. De rest van de dag gaf ik de baby haar fles en kon me er zelfs toe aanzetten de luier te verschonen. Ik kon het desondanks niet laten stoppen met huilen. God, wat kon dat ding krijsen. Gek werd ik ervan. Gelukkig kwam de buurvrouw iedere dag wel op de koffie of de thee en vond het fijn om met haar te tuttelen. Dan had ik rust want dan hield het gejam op. Ik scheen niet in de wieg gelegd om moeder te zijn.

'Zullen we een wandeling gaan maken met de baby in de kinderwagen?', stelde zij voor. 'Het zonnetje schijnt zo lekker. Je dochtertje vindt het altijd heerlijk.'

'Ja, buiten slaapt ze als een roos.'

'Ach wat leuk, Roosje slaapt als een roosje', zei de buurvrouw in haar nopjes met het woordgrapje.

‘Ze heet Ro-sa-lin-de. Roos klinkt als een schilferende huid. Ik wil niet dat haar naam zo afgekort wordt.’

‘Roosje vind ik veel leuker. Dus noem ik haar Roosje’, zei de buurvrouw irritant eigenwijs. ‘Zal ik haar zo meteen gezellig badderen? Ze ruikt erna zo zalig. Het is toch zo’n lief kindje.’

‘Ja hoor, stopt u haar maar weer in bad.’ Ze hoorde mijn sarcastische ondertoon niet.

De buurvrouw vond het prachtig om het kind in de mooie kleertjes te steken. Ze droeg het vervolgens voor mij de trappen af naar de kinderwagen die in de portiek stond gestald.

‘Wat hebt u een schitterende kinderwagen! Mag ik even naar uw baby’tje kijken?’, vroeg een wandelaarster. Veel mensen die we tegenkwamen wilden onder de kap van de wagen kijken. De vrouw trok de dekentjes een beetje omlaag. ‘Ach, wat hebt u een mooi kindje op de wereld gezet mevrouw! Het is vast een meisje, ze lijkt sprekend op u hoor. Ze wordt zeker weten net zo knap.’

De vriendelijke belangstelling van de mensen was hartverwarmend en maakte veel goed. Al gauw ging ik overal heen om haar te laten zien.

Het hebben van een baby bleek, soms letterlijk, deuren te openen.

‘Zal ik u eventjes helpen?’, vroeg een man.

‘O, graag,’ antwoordde ik, ‘de opstap is best hoog.’

De galante heer tilde de kinderwagen de tram in. Vanuit de tram werden een paar behulpzame handen eveneens naar de wagen uitgestoken.

Zo begon ik ook uit te zien naar het doktersbezoek voor de eerste dktp-prik van het kind.

Voor die gelegenheid zorgde ik dat ik er tiptop uitzag. Mijn nieuwe wintermantel kleedde mooi af, mijn haar stak ik volgens de laatste mode op en mijn lippen stiftte ik bloedrood. De bewonderende blikken van andere patiënten in de wachtkamer spraken voor zich. De mensen keken naar het prachtig aangeklede popje in mijn armen. Ik had er geen moeite mee om openlijk met haar te pronken. Het klinkt allemaal opschepperig, maar ik was trots op onze kleding en de mooie wagen.

Ik werd binnengeroepen. Het hele bezoek ging verder zoals ik me voorgesteld had. De dokter praatte met mij als een gelijke over de noodzaak van het inenten van baby’s. Het was fantastisch. Tot de prik. Toen was het kind gaan huilen, overstuur geraakt en het wilde niet stoppen met krijsen. Het tongetje trilde in het lelijke tandeloze mondje

Het anders witte, bijna albasten gezichtje werd knalrood. Ik verstrakte. Wat een lelijk monster. Toen ik geen aanstalten maakte om haar te sussen, legde de dokter mijn houding gelukkig verkeerd uit. 'U moet niet zo schrikken mevrouw, zo'n reactie van een baby'tje is heel logisch hoor. En u hoeft zich ook niet te schamen tegenover de andere mensen, iedereen weet dat een kindje wel eens huilt.' Hij liet haar huilen en stelde mij op een lieve, vaderlijke manier gerust. Heerlijk, die aandacht die hij aan mij gaf in plaats van aan het krijsende kind.

Na een dag of vijf was de baby ongewoon stil. Zou het ziek zijn? Ach, wat maakte het uit, de stilte was een verademing. Eindelijk niet de hele dag dat gejack. Maar als het ziek was...

Ik mijmerde over het afgelopen doktersbezoek. Ondanks de tegenwerking van de baby was het prettig geweest. Kon iedere dag maar zo zijn. Ineens bedacht ik me dat ik wéér naar de huisarts kon gaan, met haar ongewone stilte als excuus.

'Nee hoor mevrouw,' zei de arts een paar uur later, 'het is normaal dat een kind wat ziekjes wordt van de prik. Maakt u zich geen zorgen, stop haar lekker in haar wiegje en als ze niet wil drinken doet u iets honing door de melk. Ik zie u over een maand voor deel twee van de prik.'

Met die geruststellende woorden van de dokter ging ik naar huis met in het vooruitzicht nog drie spannende dktp-prikken. En zo was ik in maart teruggegaan, en in april weer voor deel drie. In de week na de prik ging ik toch iedere keer weer terug naar de huisarts. Ik wist natuurlijk wel dat er niets aan de hand was met de baby, maar de reisjes naar de dokter waren té leuk om te laten lopen.

'Komt u verder, komt u verder', zei de dokter. Hij sloot de deur van de spreekkamer achter me. 'Zo, hoe gaat het ermee?'

'Goed hoor dokter.'

'Dat doet me deugd om te horen! Hoe gaat het met de kleine meid?'

'Prima. Ze is als gebruikelijk na de prik wel weer erg stil, maar 's nachts huilt ze onafgebroken. Daar kom ik eigenlijk voor. Ik word knettergek van haar gekrijs en kan er niet van slapen.'

'Geeft u borst- of flessenvoeding?'

'Ze krijgt flesjes.'

'Hebt u genoeg om te kolven?'

'Mijn melk... wilde niet toeschieten', loog ik.

'O, ik dacht...', begon hij.

Snel viel ik hem in de rede: 'De vroedvrouw adviseerde me een vervangend product te gebruiken.'

'Ah. Maar de soort melk maakt niet uit. Ik wilde zeggen dat er bij flessenvoeding lucht in het maagje kan komen, waardoor ze zich ongemakkelijk kan voelen en daardoor misschien wat huilt.'

Hij onderzocht de baby grondig maar het leverde niets op. De arts vertelde dat kinderen wel vaker zoveel huilden. Het was een fase waar het kind doorheen moest en daar kon ik het mee doen. Ik vond het geen bevredigend antwoord en ging zelf op zoek naar informatie. De openbare bibliotheek bevatte een schat aan gegevens: medische encyclopedieën en tijdschriften, boeken over allerlei ziektes en genetische afwijkingen bij kinderen. Er ging een wereld voor me open, ontzettend boeiend. Ik bracht daarna uren door in de bieb. Het kind nam ik mee. Het sliep wel tijdens het wandelen en in de bibliotheek dutte het tevreden.

Was het huilen een aanleiding geweest om naar onze huisarts te gaan, niet met alle dingen kon ik naar hem toe.

Ik was eens een keer te nonchalant met het aankleden van de baby, waardoor haar voorhoofd tegen de rand van de commode stootte.

Toen de buurvrouw die ochtend gewoontegetrouw kwam om met het kind te moederen, schrok ze vreselijk.

'Meid, wat is d'r nou gebeurd? Wat een enorme blauwe plek! Ach god, het is helemaal dik!', had ze uitgeroepen.

'Het is heus niet zo erg', verdedigde ik me. 'Het is maar een bult. Ze stootte d'r hoofd toen ik haar omdraaide.'

Ze keek me ongelovig aan: 'Zo'n grote bult van zo'n klein tikkie? Moet je er niet mee naar de dokter gaan?'

Daar had ik ook al over gepiekerd. Aan de ene kant een aantrekkelijke gedachte, maar aan de andere kant sprak het idee dat de huisarts me verwijten zou gaan maken, me niet aan.

Die middag tegen een vriendin en vooral 's avonds tegen mijn bezorgde echtgenoot moest ik mezelf wéér verdedigen. De hele wereld leek ik over me heen te krijgen. Men vond me onvoorzichtig. Alsof ik het kind bewust iets had aangedaan. Wat had ik, en niet alleen op dat moment, een hekel aan de baby.

Voor deel vier van de dktp-prik moest ik acht maanden wachten. Acht maanden. Een lange tijd. In feite was ik een beetje gewend geraakt aan de uitjes naar de huisarts. Ik verlangde ernaar. Ik zou zo graag

tussendoor nóg eens willen gaan. Gewoon nog eens met hem van gedachten wisselen over de mogelijke oorzaak van het huilen van het kind. Ik voelde me heerlijk belangrijk wanneer hij haar onderzocht. Het was fijn om aandacht van iemand te krijgen die verstand van zaken had.

Ineens schoot er een idiote gedachte door mijn hoofd. Wat als we nóg een kind zouden nemen? Dan zou ik over een jaar met twee kinderen vaker naar de dokter kunnen gaan.

7 Tripmadam

Sedum rupestre syn. Sedum Reflexum

Tripmadam is een verbastering van het Franse ‘trique-madame’, wat letterlijk vertaald ‘vrouw met drie zijden’ betekent.

Het was lente en overal om ons heen was jong leven. Op zondag trokken we er vaak met de auto op uit. Art nam dan zijn schildersgerei mee en gaf de wereld in haar lentekleuren weer. Deze zondag was hij in een creërende stemming. Hij schilderde de blauwe lucht, de velden met het verse groene gras vol bloemen. Dit alles in zulke perfecte kleuren dat het schilderij al snel een werd met de achtergrond. Toen het af was lagen we op onze rug en keken naar wat meeuwen die boven ons zweefden. Het kind sliep in de kinderwagen. We waren gelukkig. Dit was het goede moment.

‘Ik wil nóg een kind’, zei ik.

Hij richtte zich op, leunend op zijn elleboog keek hij me verbaasd aan: ‘Echt waar?’ Teder haalde hij een grassprietje uit mijn haar. ‘Weet je het zeker?’

‘Heel zeker.’

Opgetogen vervolgde hij: ‘Ik zou het fantastisch vinden! Ik wilde er niet over beginnen omdat je toen die miskraam had. En daarna met Rosalinde was de bevalling zo zwaar voor je. Tjee, het zou geweldig zijn; een broertje of zusje voor ons kleine meisje!’

Terwijl het schilderij droogde, bracht hij die middag in de lentezon zijn scheppingsdrang tot uiting.

Oktober kwam eraan en ik was ruim vier maanden zwanger. Het zou komen als Rosalinde bijna anderhalf was. Ik had gehoopt de zwangerschap deze keer te kunnen ervaren zoals gebruikelijk scheen. Veel vrouwen genieten kennelijk van hun dikke buik en het schoppende leven dat daarin groeit. Ik kon er geen voldoening in vinden. Het was nog steeds een groot ongemak en ik voelde me vaak ziek. Positief was dat ik enkele keren naar de dokter kon, die mijn verhalen aanhoorde en me verzekerde dat alles normaal was. Toch ergerde ik me weer aan van alles: de vreetbuien die ik niet kon onderdrukken, mijn strakke kleren die niet meer pasten, hoe mijn nieuwe herfstcape mijn buik accentueerde. 'Iedereen kijkt naar die wanstaltige buik van mij.' 'Nee schat, dat is verbeelding, je ziet er nog bijna niets van', verzekerde mijn man. 'En ook al was het wel zo, je kunt er gewoon trots op zijn!' Naarmate de tijd vorderde werd ik steeds banger. Alle herinneringen aan de helse pijnen en ellende van de bevalling kwamen weer boven. Ik kon het niet. Niet nog een keer. Het was een vergissing! Het moest weg! Maar niet zoals ik het de eerste keer had gedaan. Ik wilde niet terugdenken aan die dag. De dag waarop een afschuwelijke waarheid uit mijn verleden volledig tot me was doorgedrongen...

8 Dolle kervel

Chaerophyllum Temulum

Na het eten van deze plant krijgen koeien hallucinaties. In het Grieks betekent *chairo* 'blij zijn'. *Temulentum* is Latijn voor 'vergiftigd'.

De tram had me indertijd vlakbij mijn bestemming gebracht. Dit noemde ik vroeger 'de brede straat'. Voorovergebogen tegen de herfstwind sloeg ik rechtsaf. Geen kinderkopjes meer en er was een echte stoep. Alle portieken waren nu met deuren afgesloten. Feitelijk zag het er heel anders uit. Verzorgd. Niet zo goed als waar ik nu woonde, maar toch minder armoedig dan vroeger. Echo's van de straatgeluiden van toen weerklonken in mijn gedachten. Er speelde een stel kinderen, de kleintjes van De Zeug? Ach nee, stom

natuurlijk, die waren nu ook volwassen. Wat zou er van ze geworden zijn? Er liep een opgedirkte vrouw. Zou het een van de overgebleven hoeren zijn? Na de hoek weer rechtsaf. Even twijfelde ik of ik wel de goede straat had. Het café op de hoek was weg. Dat was een woonhuis geworden. Ik liep langs kruidenier Janssens. Buurtsuper stond er nu in grote neonletters op de gevel. Nog een paar portieken. De straat leek nu veel minder lang dan vroeger.

Daar was het. Ineens sloeg de schrik me om het hart. Zou mijn tante er nog wonen? Ik had in geen jaren aan haar gedacht. Wat als ze mij zag, en me herkende? Ik trok mijn hoofddoek wat naar voren. Mijn ogen vlogen langs de naambordjes bij de belknopjes. Nee, gelukkig! Tante was kennelijk verhuisd. Ik keek verder, maar links onderaan hing niets. Waar zocht ik eigenlijk naar? Ik realiseerde me dat ik naar 'De Zeug' zocht. Van de zenuwen schoot ik in de lach. Wat stom. Hoe heette ze ook alweer? Ik was het vergeten. Had ik het ooit wel geweten? Ik groef in mijn geheugen. Er kwam niets naar boven. Het maakte niet uit. Ik drukte op de bel van de parterrewoning. De zenuwen gierden door mijn keel.

'Ja, wie daar?', klonk er uit het roostertje boven de belknoppen in het zangerige stadse dialect dat ik alweer vergeten was.

Och jee, wat moest ik nu zeggen? Ik kon moeilijk zeggen: 'Ik zoek De Zeug.' In plaats daarvan zei ik: 'Eh, ik woonde vroeger op C en kwam even langs.'

Uit het roostertje klonk niets meer. Het slot van de portaaldeur zoemde en klikte terwijl ik hem opendrukte. Het trappenhuis riep weer een golf van herinneringen op. Negatieve herinneringen. Aan de duizenden keren dat ik deze trap op ging; naar het huis waar ik niet welkom was.

Vlak boven mij hoorde ik de deur opengaan. Een enorme vrouw stond in de deuropening. Nou ja, er net achter want het leek of ze niet door de deur zou passen. Hoewel het iets langer dan tien jaar geleden was, herkende ik haar meteen; De Zeug. Ze herkende mij pas in tweede instantie.

'Zau meissie, kommie een bakkie doen dan? Lussie thee met een kaakie?'

Ik sloeg het aanbod af en stelde hakkelend mijn vraag.

Ze antwoordde: 'Ja, jullie nette kakjuffies zien ons pas staan wanneer j'ons nodig heb hè? Hoeveel maande ben je dan?'

'Twee.'

'Ik hebt sinds jaar en dag al geen drankies meer in huis, haur. Maain man heb lang geleje zaain koffers gepak, zie je?'

Ik knikte begrijpend.

'Hier hebt ik een briefie, daar schraaift ik 't effies op wat je mot menge.' Ze noemde al pennend de ingrediënten: 'Marrejaulaain, basiliek, hiesop, taaim, petereselie, peperemunt, vrouwemantol en frambauzeblad. Hierzau hebbie het lijssie.'

Ik pakte het aan.

'Twee maande is wel al lang haur, vaur maain recep. As 't niet werrek, steekt je der maar 'n breinaald in. Je siet 't vaak as dat de moeders geen kindere wille, de dochters later ook geen kindere wille. Jaai laaik ook op je moeder, die wout auk geen kindere, die dronkt dat spul zowat elleke dag. Ze nam het uit vaurzorreg, maar daar is het niet vaur bedoeld hè? Dan wor je der innuum vaur. En zau ben jaai nou op deze aardklaut.'

Ik bedankte mijn vroegere onderbuurvrouw voor het recept en met alle waardigheid die ik kon opbrengen ging ik weg. Ik gunde haar het genoegen niet mij verslagen te zien. Ik was volkomen leeg. Dat ik ongewenst was geweest had ik altijd geweten. Om het op deze manier nog eens te moeten horen, deed ontzettend veel pijn. Het liefst ging ik gelijk naar mijn moeder, haar voor de voeten gooien dat ik nu zeker wist dat ik een ongelukje was geweest. Het kon niet. Dan zou ze weten dat ik bij De Zeug geweest was. Ze zou willen weten wat ik er gedaan had.

In de stad ging ik op zoek naar de kruiden. Hoe kwam ik daar in godsnaam aan? Ik had het De Zeug niet durven vragen. Vond het al gênant genoeg om bij haar te moeten aankloppen. Tijm, basilicum, peterselie en majoraan kon ik natuurlijk bij de kruidenier krijgen, hoewel gedroogd. Was majoraan hetzelfde als marjolein? Zouden pepermuntjes net zo goed zijn als pepermuntblad? De hoeveelheden gokte ik. Het recept was niet meer dan een boodschappenlijstje en had niets met de bereidingswijze te maken. Bovendien was het waarschijnlijk op vers blad gebaseerd. Van de andere kruiden wist ik niet hoe ik eraan moest komen. Ik kon toch moeilijk naar een apotheker gaan. Wat moest ik antwoorden wanneer hij vroeg waarvoor ik het nodig had? Ik besloot naar huis te gaan en datgene wat ik had te mengen en er het beste maar van te hopen.

Poes, die toen ik thuiskwam me voor de voeten liep, schoof ik met mijn voet opzij. Het beest liep altijd in de weg. Ik had haast, het moest